

Sadržaj:

1. Alkeni

2. Alkini

ALKENI

Alkeni predstavljaju ugljovodonike koji sadrže **DVOSTRUKU vezu** (σ i π).

Predstavljaju **nezasicene** ugljovodonike.

sp^2 hibridizacija C atoma.

Ugao između dvostruke veze je 120° .

Mogu se nazvati još i **olefinima**.

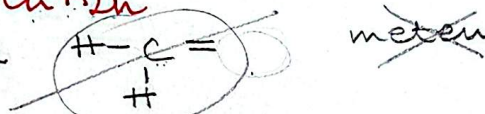
Nastavak **EN**

Funkcionalna grupa: dvostruka veza između 2 C atoma

* Funkcionalna grupa je atom ili grupa atoma koja predstavlja deo molekula koji je centar reaktivnosti, i određuje ponašanje celog molekula u hemijskoj reakciji.

Opšta formula: C_nH_{2n}

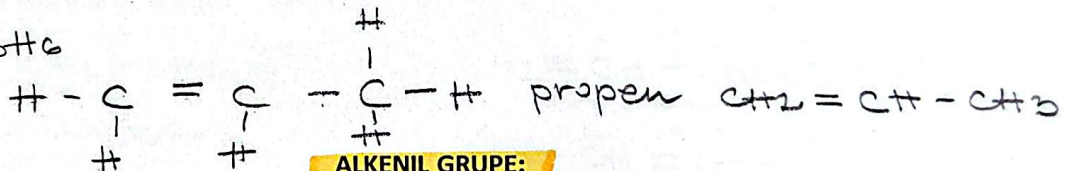
n=1 C_1H_2

n=2 C_2H_4

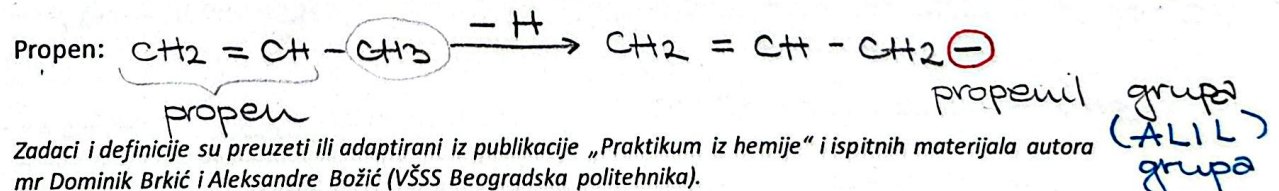
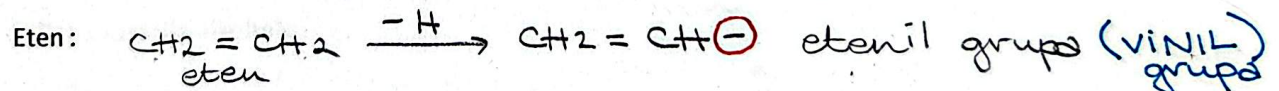
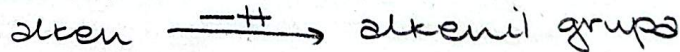

n=3 C_3H_6

ALKENIL GRUPE:

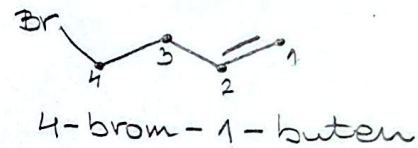
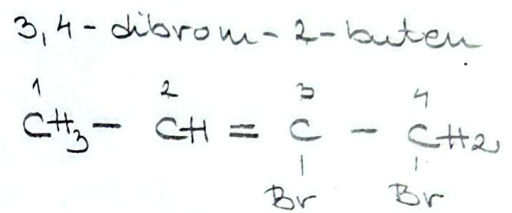
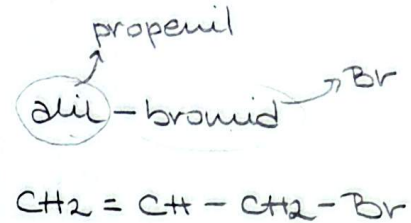
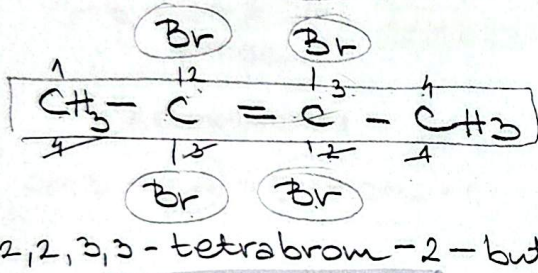
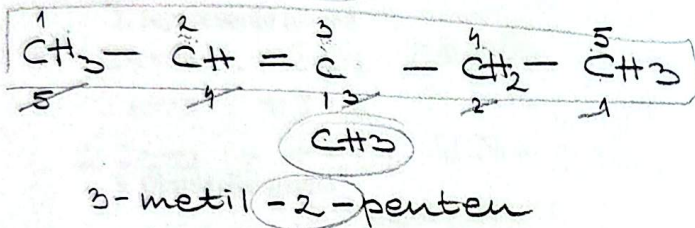
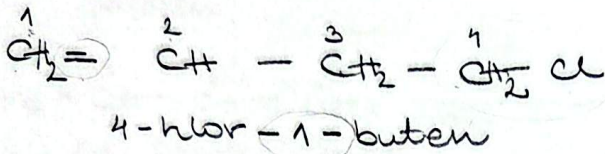
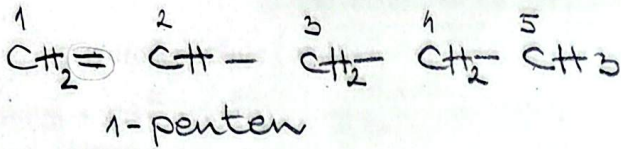
Alkenil grupa nastaje odvajanjem jednog vodonikovog atoma iz molekula alkena.

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

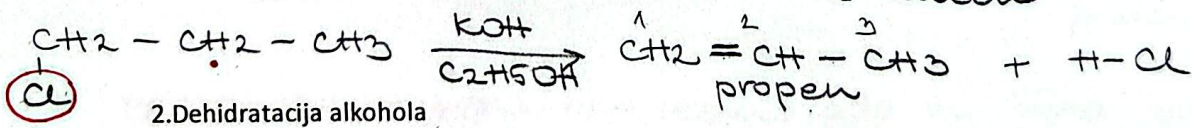
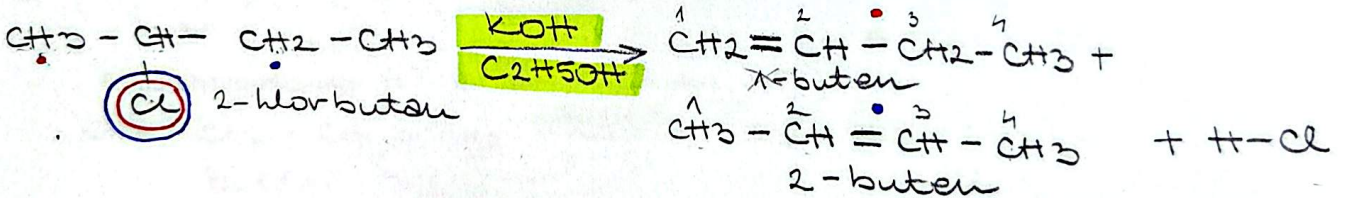
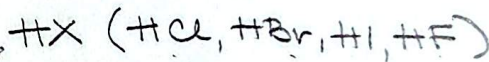
Nomenklatura: + funkcionalna grupa

NAJBITNIJA i
 urek na što
 manjem broju

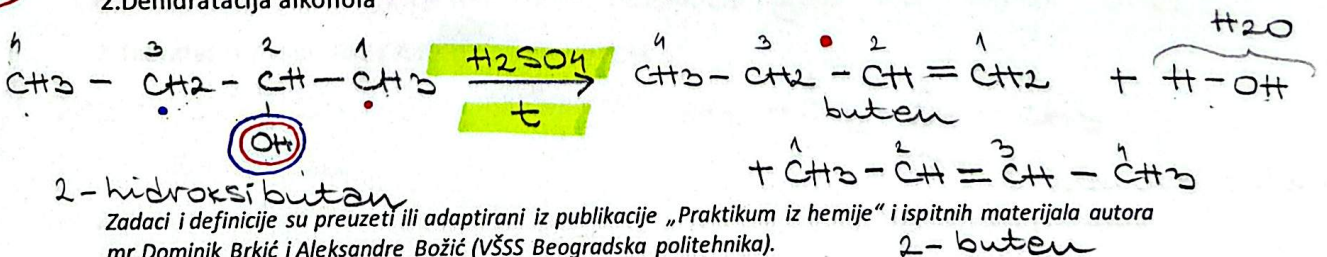

DOBIJANJE ALKENA:

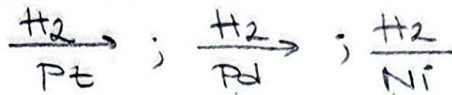
1. Reakcija eliminacije halogenvodonika

2. Dehidracija alkohola

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

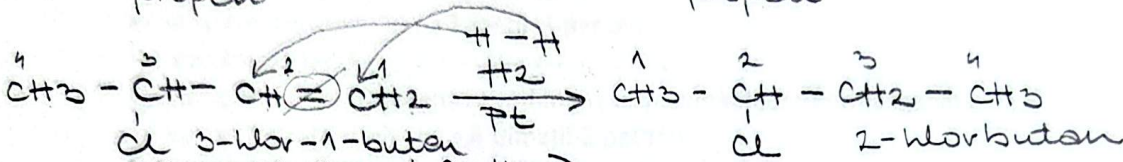
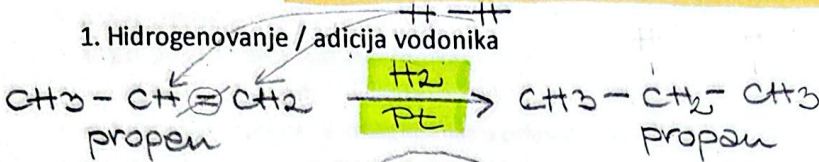

REAKCIJE ALKENA:

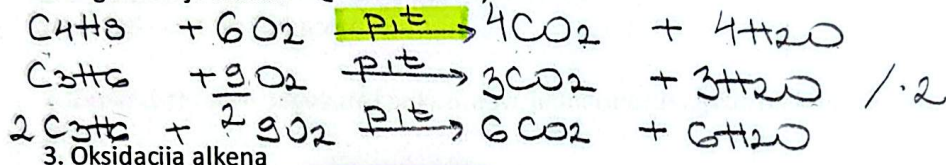
→ dodavanje

KARAKTERISTICNA REAKCIJA ZA ALKENE JE ADICIJA.

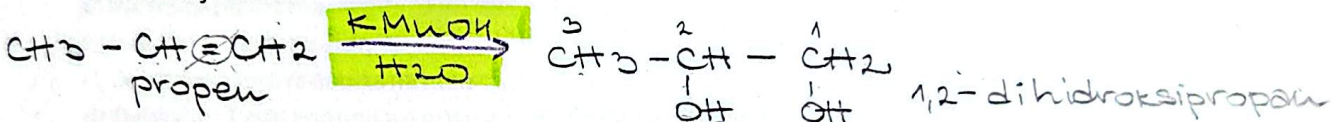
1. Hidrogenovanje / adicija vodonika

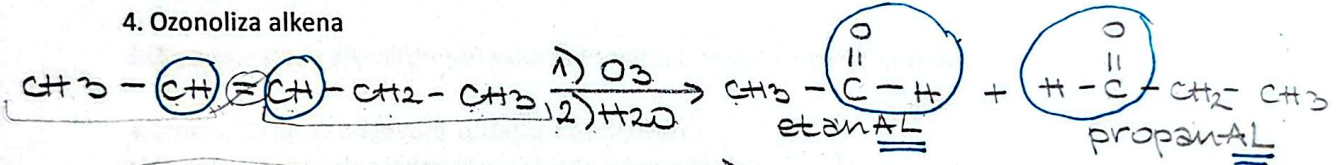
2. Sagorevanje alkena (C_nH_{2n})

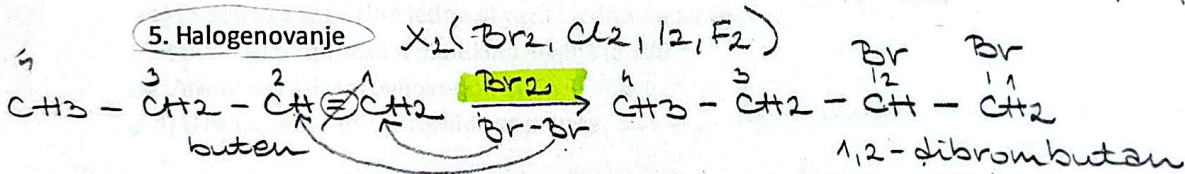
3. Oksidacija alkena

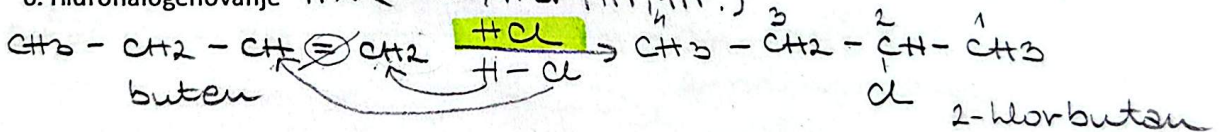
4. Ozonoliza alkena

5. Halogenovanje

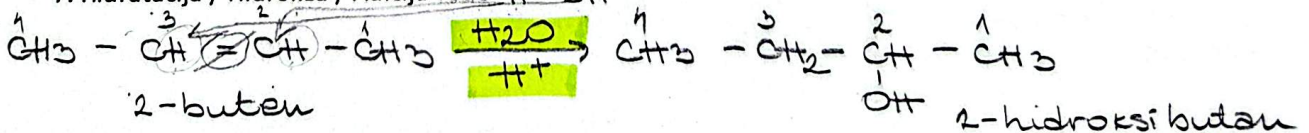
6. Hidrohalogenovanje HX (HCl, HBr, HI, HF)

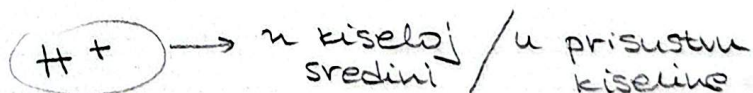
Markovnikovljevo pravilo

→ H tamo gde ih ima više!

7. Hidratacija / Hidroliza / Adicija vode H-OH

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

ZADACI ZA VEZBU:

1. Prikazite sledece jednacine hemijskih reakcija i imenujte proizvode:

- sagorevanje heksena
- propen i 1 mol bromovodonika
- hidroliza 2-butena
- 2-penten i kalijum-permanganat u prisustvu kiseline
- dejstvo hlorovodonika na 3-metil-1-penten
- hidrolizu alil-jodida
- reakciju 6-brom-3-heptena sa vodenim rastvorom kalijum-permanganata
- dejstvo hlorovodonika na 3,4-dimetil-2-penten
- hidrolizu 4-metil-1-pentena u prisustvu kiseline
- hidrogenovanje 2-pentena

2. Zaokruzite tacne odgovore i prikazite sve jednacine hemijskih reakcija. Hloretan se moze dobiti:

- Hlorovanjem etana
- Dejstvom hlora na eten
- Dejstvom hlorovodonika na etan
- Dejstvom 1 mol vodonika u prisustvu platine na vinil-hlorid

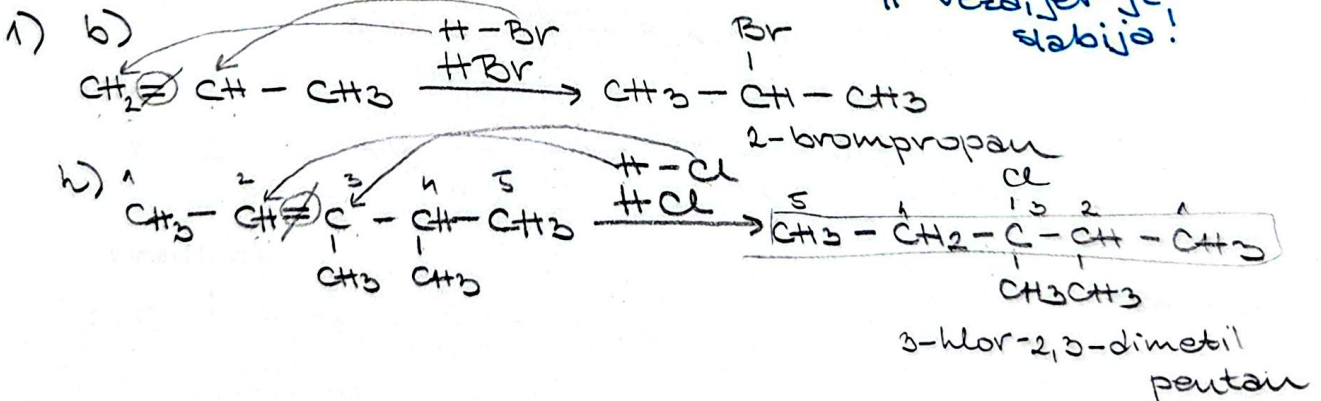
3. Objasnite sta su alkenil grupe i kako se formiraju. Predstavite vinil grupu.

4. Zaokruzite tacne odgovore obrazlozite odgovore

- a) Dvostruku vezu cine jedna pi veza i jedna sigma veza
- b) Ugao izmedju veza u molekulu alkena je 180°
- c) Alkeni su zasaceni ugljovodonic
- d) U reakcijama adicije raskida se pi veza

zvek se prvo raskida pi veza, jer je slabija!

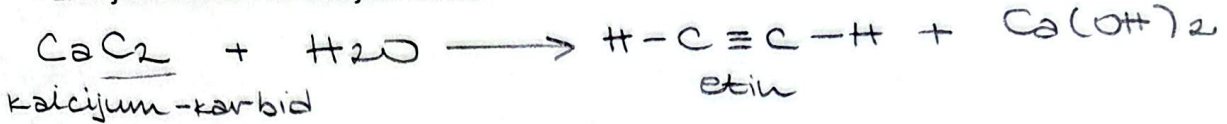

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

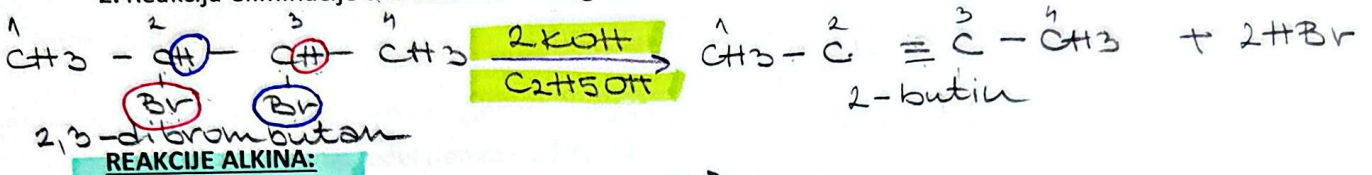

DOBIJANJE ALKINA:

1. Dejstvom vode na kalcijum karbid

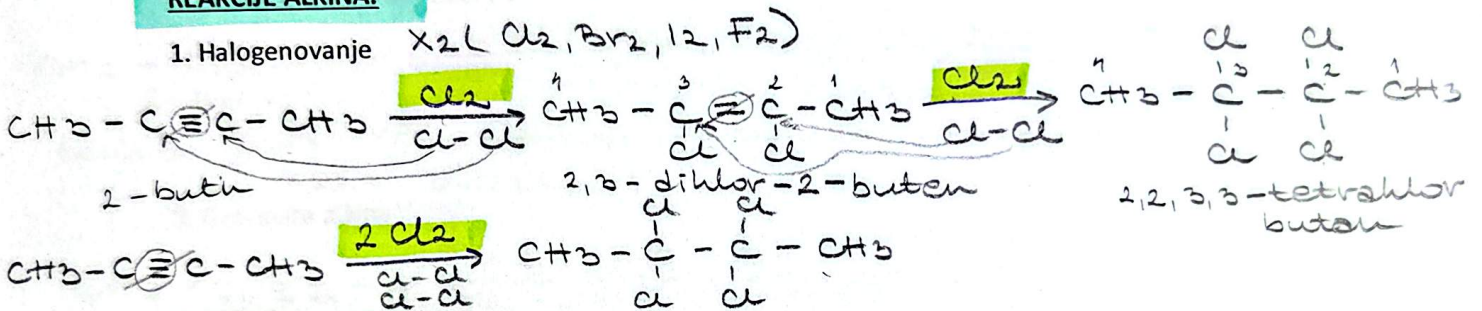

2. Reakcija eliminacije dva molekula halogenovodonika

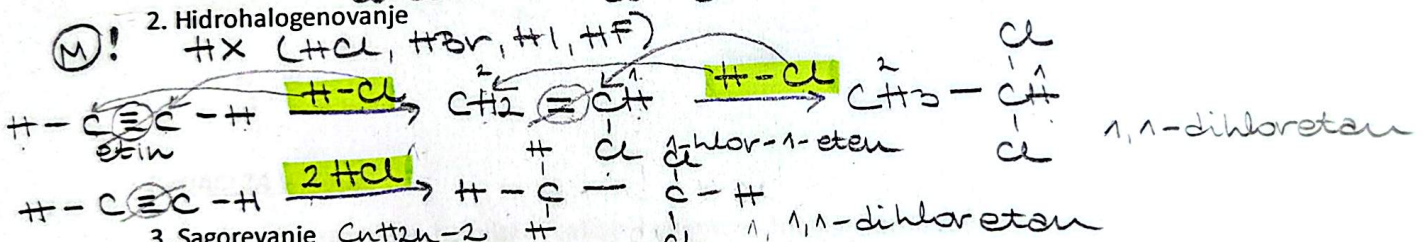

REAKCIJE ALKINA:

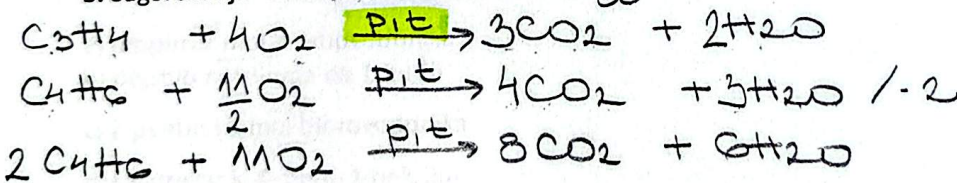
1. Halogenovanje

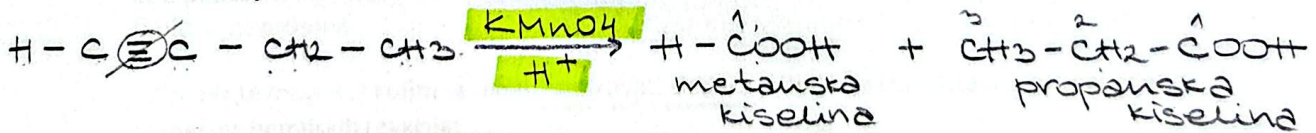
2. Hidrohalogenovanje

3. Sagorevanje

4. Oksidacija

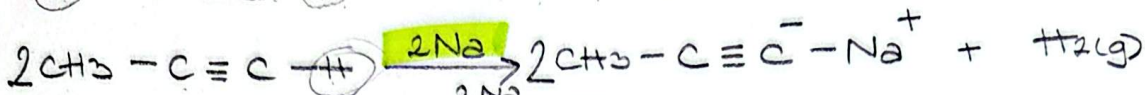
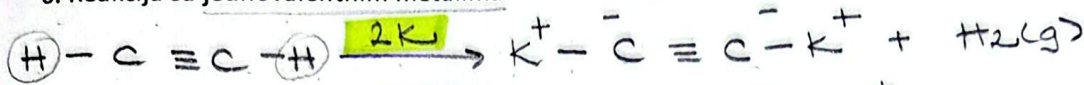
5. Hidroliza / Adicija vode / Hidratacija

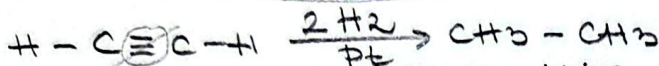
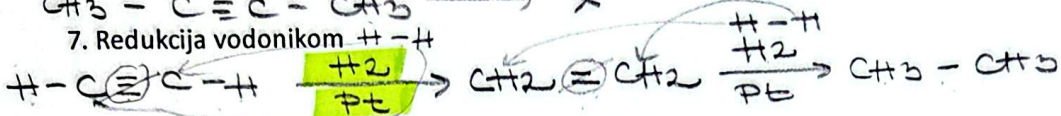
Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

Alkini => kisela svojstva

6. Reakcija sa jednovalentnim metalima → bez H nema r-je

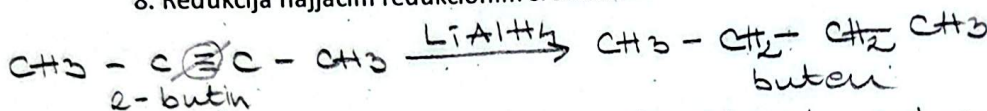

7. Redukcija vodonikom H-H

LiAlH₄ => litijum
aluminijum
hidrid

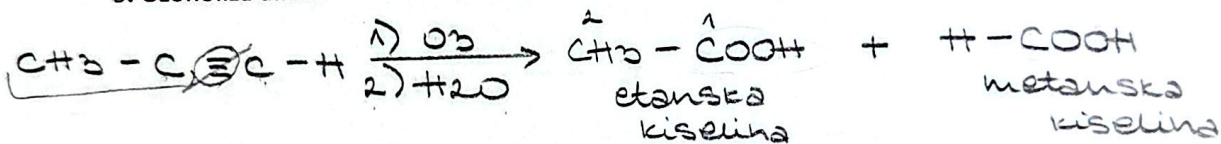
8. Redukcija najjacim redukcionim sredstvima

2-butin

toliko jako red. sredstvo da odmah redukuje do alkana
MORA direktno!

9. Ozonoliza alkina

ZADACI ZA VEZBU:

1. Predstavite navedene hemijske reakcije i imenujte dobijene proizvode :

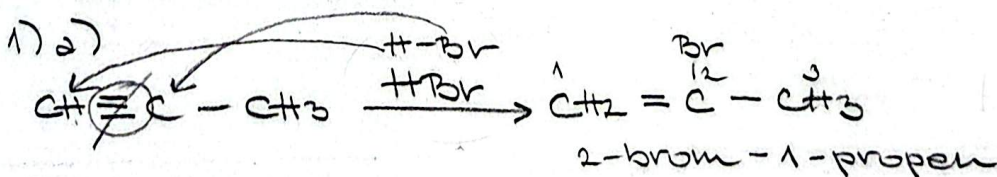
- propin i 1 mol bromovodonika
- dejstvo natrijuma na 1-butin,
- 2-pentin i 1 mol hlorovodonika
- sagorevanje 4-metil -1-heksina
- 1-pentin i 2 mol-a bromovodonika
- hidroliza propina

2. Izaberite reagense kojim se mogu razlikovati sledeca jedinjenja i predstavite sve navedene jednacine hemijskih reakcija:

- 2-pentin i propin
- 2-butin i propin

Jedan mora da reaguje,
a drugi ne sme da
reaguje

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).

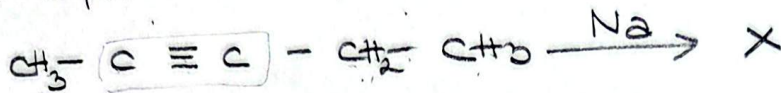

3. Zaokružite tačne odgovore obrazložite odgovore

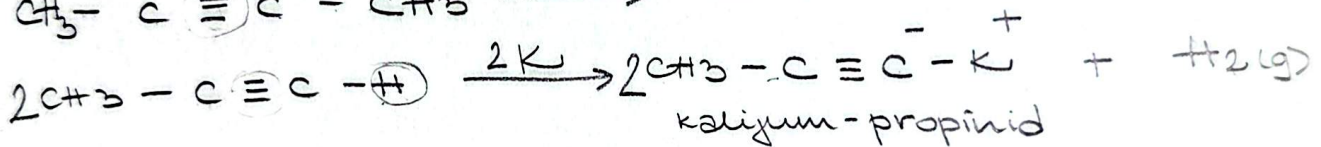
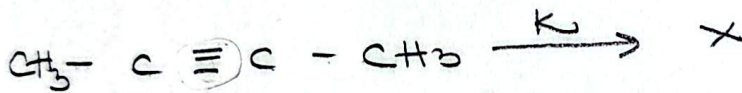
- ✓ a) Trostruku vezu čine dve pi veze i jedna sigma veza
- ✗ b) Ugao između veza u molekulu alkina je 120°
- ✗ c) Alkini su zasićeni ugljovodonici
- ✓ d) U reakcijama adicije raskida se pi veza
- ✓ e) 2-butin se može oksidovati kalijum-permanganatom

2) 2-pentin i propin

2-butin i propin

Zadaci i definicije su preuzeti ili adaptirani iz publikacije „Praktikum iz hemije“ i ispitnih materijala autora mr Dominik Brkić i Aleksandre Božić (VŠSS Beogradska politehnika).